

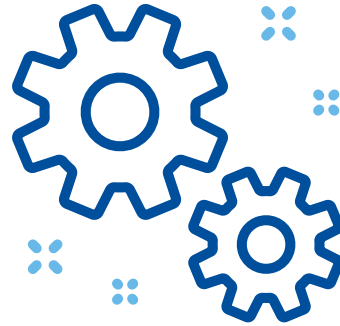

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Finlandiya Toplumunu Kursu

Finlandiya'da çalışırken

Çalışma hayatına ilişkin sözcükler

İş sözleşmesi

İş sözleşmesini çalışan ve işveren yapar İş sözleşmesinde, çalışan üzerinde anlaşılmış işi yapacağına ve işveren de üzerinde anlaşılmış ücreti ödeyeceğine söz verir. İş sözleşmesinde, örneğin, ücret, çalışma zamanı, iş ilişkisinin süresi ve işe ilişkin görevler üzerinde anlaşılır. İş sözleşmesi yazılı, sözlü ya da elektronik ortamda yapılabilir. İş anlaşmasının yazılı olarak yapılmasında yarar vardır.

İş ilişkisi

İş anlaşmasını yaptıklarında, çalışanla işveren arasında iş ilişkisi doğar.

Toplu iş sözleşmesi (TES)

Toplu iş sözleşmesine ilişkin olarak meslek sendikası ve işveren örgütü birlikte anlaşmaya varırlar. Toplu iş sözleşmesinde, belli bir iş alanında uyulacak çalışma koşulları üzerinde anlaşma yapılır. Çalışma koşulları, örneğin, ücret, çalışma zamanı ve tatiller olabilir. İş sözleşmesinde, işverenin hangi toplu iş sözleşmesini uyguladığına ilişkin bilgi bulunmalıdır.

Meslek sendikası

Aynı iş alanında çalışanların bağlı bulunduğu örgüt. Meslek sendikası, işverenin temsilcileriyle birlikte çalışanların çalışma koşulları, ücreti ve çalışma zamanı hakkında görüşür. İşyerinde meslek sendikasını ve bu sendikaya bağlı çalışanları sendika temsilcisi temsil eder. Sığınma başvurusunda bulunmuş bir kişi ya da geçici korunma statüsüne kavuşmuş bir kişi bir meslek sendikasına bağlı olabilir.

İş koruma yetkilisi

Finlandiya'da iş koruma denetimini devlet tarafından görevlendirilmiş iş koruma yetkilisi yerine getirir. İş koruma yetkilisinin görevi, iş güvenliğini ve iş korumayı ilgilendiren kuralları ve işverenin çalışma süresi ve ücretlendirmeye ilişkin yasaya uyup uymadığını denetlemektir. İş ilişkisine ve işyerindeki iş güvenli hakkında herhangi bir sorusu olması durumunda işçi her zaman iş korumayla bağlantıya geçebilir. İş koruma aynı zamanda, işyerinde ne gibi tehlikelerin olduğunun değerlendirilmesi gerektiği anlamına gelir.

Ne zaman çalışabilirim?

Sığınma başvurusunda bulunmuş bir kişi olarak şu durumda işe başlayabilirsiniz:

- eğer elinizde geçerli, sınırı geçme hakkı tanıyan bir seyahat belgesi (pasaport) bulunuyorsa, sığınma başvurusunu yapmanızın üzerinden 3 ay geçtikten sonra
- elinizde herhangi bir seyahat belgesi olmadan, sığınma başvurusunu yapmanızın üzerinden 6 ay geçtikten sonra.

Çalışma hakkı şu şekilde geçerli olur:

- Olumlu karar Olumlu (pozitif) bir karar aldıysanız, bir çok durumda Finlandiya'da bir işte çalışmayı sürdürebilirsiniz. Elinize, Finlandiya'da çalışma hakkınızın bulunup bulunmadığının kontrol edilebildiği bir oturma izni kartı geçecektir.
- Olumsuz karar: Olumsuz (negatif) bir karar alırsanız ve bu karara itiraz ederseniz, yürürlüğe sokulabilecek nitelikteki bir ülkeden sınır dışı edilme kararı elinize geçinceye değin çalışmayı sürdürebilirsiniz. Yasa uyarınca sizi ülkeden çıkartılabildiklerinde, çalışma hakkınız sona erecektir.

Geçici korunma statüsünü kazanmış bir kişinin çalışma hakkı başvurusu bırakır bırakmaz başlar ve oturma izninin geçerli olduğu süre içinde de devam eder.

Sığınma başvurusunda bulunmuş ve geçici korunma statüsüne kavuşmuş bir kişinin çalışma hakkı, çalışan (işçi) için verilen oturma izniyle aynı şey değildir. Çalışma hakkınız otomatik olarak başlamaktadır. Konuya ilişkin olarak ayrı bir bildirim gelmeyecek olup, sizin çalışmak için ayrıca bir izin başvurusunda bulunmanıza gerek yoktur.

Sığınma başvurusunda bulunmuş bir kişinin çalışma izni bir girişim (şirket) ya da tek kişilik şahıs şirketi kurmayı içermemekte, yalnızca bu amaç için ayrı bir oturma iznine gereksinimiz bulunmaktadır. Geçici korunma statüsünü kazanmış bir kişinin ise, bir girişim (şirket) ya da tek kişilik şahıs şirketi kurma hakkı bulunmaktadır.

Çalışma hakkı bulunduğunu kanıtlama

İşverenin, yabancı bir iş arayanın Finlandiya'da iş yapmak için hakkının olup olmadığını kontrol etme yükümlülüğü vardır.

İşverenin ya da işe başvuranın kendisi çalışma hakkına ilişkin olarak elektronik posta aracılığıyla Finlandiya Göçmenlik Dairesi'nden bilgi alabilir. Mesajın şu adrese şifrelenmiş (gizli) elektronik posta iletilmesi gerekir: tto@migri.fi.

Finlandiya Göçmenlik Dairesi'nin internet sitesinde çalışma hakkına ilişkin güncel bilgiler yer almaktadır: migri.fi/todistus-tyonteko-oikeudesta

Çalışma hakkı bulunmayan insanları işe alan işverenler konusunda DİKKATLİ OLUN! Bir ihlâl eylemi ya da suç işlemekten suçlu olabilirsiniz.

İş arama

- Bölgenizde ne tür işler sunulduğunu araştırın ve işverenlerle bağlantı içinde bulunun. Farklı çalışma olasılıklarına açık olun.
- Bir iş başvurusu ve özgeçmiş, yani CV (Curriculum Vitae) yazın. Mülteci kabul merkezinde sizin için özgeçmiş olarak kullanabileceğiniz ve bilgi ve becerilerinizin belirtildiği bir bilgi ve beceri yoklaması çıkartılabilir.
- Fince ya da İsveççe biliyorsanız, iş bulmanız daha kolay olacaktır. Dil öğrenmek her zaman işe yarar!
- Finlandiya'da iş arama çoğu zaman internet üzerinden gerçekleşmektedir. Başvuru formlarını iş arama portallarında doldurabilirsiniz ve başvuruları e-postayla gönderebilirsiniz.
- İş için uygun bir adaysanız, iş görüşmesine gitmek üzere bir çağrı alabilirsiniz. Başvurduğunuz iş için neden iyi bir çalışan olduğunuzu dayandırmaya hazır olun.

İş bulunduğunda ne yapılması gerekir?

İşverenle her zaman yazılı bir **iş sözleşmesi** yapın. Kısa süreli bir ilişkisi için bile yazılı bir iş sözleşmesi yapılmasında yarar vardır. Eğer anlamıyorsanız, kâğıtları imzalamayın. İş sözleşmesinde en azından şunların belirtilmesi gerekir:

- Ücret
- İş zamanı
- İş ilişkisinin süresi ve
- İşe ilişkin görevler.

Finlandiya'da gelir getiren bir iş yapan herkes vergi öder. Sizin de **vergi kartı** edinmeniz gerekecektir. Vergiler aldığınız ücretten doğrudan kesilir. Vergi kartı için başvuruda bulunurken yanınızda mülteci kabul merkezi tarafından verilmiş hizmet alan kartına ihtiyacınız olacaktır.

Ücret iş sözleşmenizde belirtilmektedir. Ücretin en az, söz konusu iş alanının toplu iş sözleşmelerinde üzerinde anlaşılmiş tutarda olması gerekir. Ücretin ayda en az bir kere ödenmesi gerekir. Ücretinizden, ödediğiniz vergiler, yani ön kesinti ve diğer zorunlu ödemeler düşülür. Ücretle birlikte elinize, üzerinde ücretinizle, ödediğiniz vergilerin ve diğer ödemelerin yazdığı bir ücret bordrosu (slipi) geçer. Kendi çalışma saatlerinizin muhasebesini tutun ve her defasında ücret bordrosundaki bilgilerin doğru olup olmadığını kontrol edin!

Ücretin ödenmesinin yapılması için genellikle bir **banka hesabının** bulunması gerekir. Ücretinizin mülteci kabul merkezinin prepaid kartına ödenmesini istiyorsanız, mülteci kabul merkezine yazılı iş sözleşmesini göstermeniz gerekecektir.

Aldığınız ücretin mülteci kabul parasına etki edeceğini ve aynı zamanda gelirinize bağlı olarak barınma, öğünler ve de sağlık tedavisi giderleriniz için ödeme yapmak zorunda kalabileceğinizi göz önünde bulundurun. Mülteci kabul merkezinin sosyal hizmet uzmanından konuya ilişkin ek bilgi alabilirsiniz.

Ücretsiz iş denemesi

Finlandiya yasası ücretsiz bir iş denemesi kavramını tanıtmaktadır. Ücretsiz iş denemesi (alıştırması) yalnızca görülen öğrenimin bir parçası olarak ya da İş ve Geçim Kaynakları Bürosu'nun düzenlediği eğitimler sırasında olanaklıdır. Herhangi bir iş denemesi (alıştırması) ya da çalışma eylemi için uygun bir ücret ödenmesi gerekir. Ücretsiz bir deneme sırasında her zaman istismar edilme olasılığı bulunmaktadır. Çoğunlukla, normal bir ücretin ödenmesini gerektiren normal bir iş söz konusudur.

Sığınma başvurusunda bulunmuş ve geçici korunma statüsüne kavuşmuş kişiler çalışma yaşamında diğer bütün çalışanlarla aynı haklara ve yükümlülüklerle sahiptirler. Finlandiya yasası uyarınca, hiç kimseye, yabancı olması nedeniyle daha düşük bir ücret ödenemez.

Ücretsiz işi
kabul etmeyin!

Çalışırken sahip olunan haklar

Finlandiya'da iş yapan herkes için aynı çalışma (iş) koşulları geçerlidir. Yabancı ve Fin işçilere aynı şekilde davranılması gerekir. Çalışan olarak sizin şu haklarınız vardır:

- yazılı bir iş sözleşmesine ve çalışma koşullarına
- toplu iş sözleşmesi ve iş sözleşmesi doğrultusunda bir ücrete, çalışma zamanına ve ücretli izne
- iş günü içinde ayarlanmış molalara
- yaptığınız fazla iş için tazminatlara
- güvenli bir çalışma çevresine
- iş sağlığı hizmetlerine ve hastalık iznine
- yapacağınız işe alıştırılmaya
- örgütlenmeye ve meslek sendikasına bağlı olmaya
- çalışma sırasında karşılaştığınız sorunları işvereninize ya da iş koruma yetkilisine bildirin.

**Çalışma hakkınız
olmadan iş
göremezsiniz!**

Çalışanın yükümlülükleri

Çalışan olarak işveren karşısında yükümlülükleriniz bulunmaktadır:

- İşinizi özenle yapın.
- İşverenin talimatına uyun.
- İşe zamanında gidin.
- Hastaysanız ya da başka bir nedenle işe gidemiyorsanız, bunu bildirin.
- Serbest günlerinizle ilgili olarak önceden anlaşın.
- İşverenin verdiği koruyucuları ve yardımcı gereçleri kullanın.
- Kendinizin ya da başkalarının güvenliğini tehlileye sokmayın.
- Saptadığınız eksiklikleri ve tehlikeleri ustabaşınıza/üstünüze bildirin.
- İşler bittiyse, ek iş isteyin.
- İşverenin gizli meselelerini başkalarına anlatmayın.
- İşverenimize zarar veren başka bir şirket (girişim) için iş yapmayın!

Ya işte zorluklara düşersem?

İşverenin yasaya ve sözleşmelere uyması gerekir. Sorun çıkan durumlarda işvereninle bire bir görüşün. Sorun çözülmezse, mülteci kabul merkezinin personeli, meslek sendikası ya da iş koruma yetkilileri size danışmanlık yapacaklardır.

Şu durumlarda konuyu polise ya da iş koruma yetkililerine bildirebilirsiniz:

- İşyerinizde yasanın ihlâl edildiğinin farkına varırsınız.
- Size karşı şiddet ya da şiddetle tehdit yöneltilmektedir.
- Üzerinde anlaşılmış ücreti almazsınız ya da size tamamlanmış olduğunuz çalışma saatlerinin yalnızca bir kısmı için ödeme yapılır.
- Size, büyük olasılıkla uygun dinlenme molaları olmaksızın gereğinden uzun çalışma vardiyaları verilir.

İş sözleşmesi sona erdiğinde

İş sözleşmesinin sona ermesi İş Sözleşmesi Yasası'yla belirlenmiştir. İş sözleşmesi genellikle işten çıkartma için tanınan sürenin bildiriminden sonra sona erer. İşten çıkartma için tanınan süre için çalışan normal olarak çalışır ve çalışana normal ücretinin ödenmesi gerekir. İşten çıkartma için tanınan süre iş ilişkisinin uzunluğuna bağlıdır: bir yıldan az sürmüş bir iş ilişkisinde işten çıkartma süresi genellikle 14 gündür.

Bir iş sözleşmesi yalnızca deneme süresi sırasında ya da çalışanın ya da işverenin iş sözleşmesinde üzerinde anlaşılmış sorumlulukları ihlâl ya da ihmal etmesi durumunda hemen feshedilebilir.

İş ilişkisi sona erdiğinde tatil tazminatınızı doğru alıp almadığınızı dikkat edin. Bütün tatil günlerinizi kullanmadıysanız, tatil tazminatı alırsınız. Tatil tazminatının tutarını ücret bordrolarınızdan kontrol edebilirsiniz.

Yapmış olduğunuz işe ilişkin olarak her zaman bir çalışma sertifikası (bonservis) talep edin. Buna yeni bir iş aradığınızda gereksinim duyacaksınız. Aynı zamanda, mülteci kabul merkezinden iş deneyiminizi sizin için hazırlanmış bilgi ve beceri yoklamanıza eklenmesini rica edin.

Ek materyal

Kotona Suomessa – Projesi, Finlandiya toplumunu anlatan videolar hazırlamıştır. Videolardan birinin konusu İş arama ve Finlandiya'da çalışmadır.

Videoya Youtube üzerinden erişebilirsiniz:

<https://www.youtube.com/c/KotonaSuomessa/playlists>

Video, şu dillerde izlenmek üzere hazır bulunmaktadır: Fince, İsveççe, İngilizce, Arapça, Darice, Kurmançça, Somali dili, Soranice, Tay dili, Çince, Fransızca, Estonya dili, Tigrinya dili ve Rusça.

Suç Kurbanları Nöbetçi Hizmeti (Rikosuhripäivystys), çalışanın hakları konusunda bir video hazırlanması bulunmaktadır. Bunu Youtube üzerinden 16 ayrı dilde izleyebilirsiniz

<http://www.riku.fi/en/various+crimes/labor+exploitation>

Erişim bilgileri

- Vergi Dairesi ve vergi kartına ilişkin konular
www.vero.fi
tel: 029 497 000
- Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun (SAK) göçmenler için hizmet telefonu – iş ilişkisi konularında ücretsiz hukuki danışma
workinfinland@sak.fi
tel: 0800 414 004
- İş koruma yetkilisine telefonla danışma hizmeti
www.tyosuojelu.fi
tel: 029 501 6620
- Suç Kurbanları Nöbetçi Hizmeti (Rikosuhripäivystys)
www.riku.fi
tel: 116 006
- İnsan Ticareti Kurbanlarına Yardım Programı (Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä)
www.ihmiskauppa.fi
tel: 029 546 3177

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service